

Premodernitat cultural a la Girona d'ara

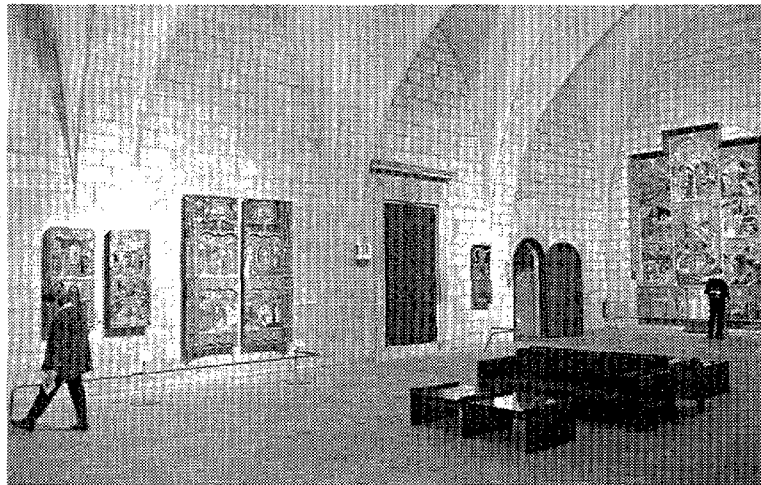
Ea uns dies ha estat notícia a la premsa local la presumpta acció de censura per part del Bisbat de Girona de l'obra d'un autor plàstic exposada al Museu d'Art. Però més enllà de la discussió sobre si realment va existir o no aquesta actuació, crec que fóra més productiu encetar una reflexió sobre les limitacions estructurals d'aquesta institució, derivades de les seves dependències i del model periclitat en què s'assenta, que inevitablement condicionen la línia cultural que s'hi impulsa.

Per entendre el sentit d'aquesta valoració farem un breu apunt històric per recordar, citant Lewis Biggs, que el tret més significatiu que marca la creació del museu modern ve donat per la proclamació de la seva propietat pública. En efecte, tot i que el model inicial era una rèplica secular del de l'església, i entre els seus objectius centrals també hi havia la voluntat d'apilar coneixements i d'evidenciar un poder, el seu propòsit i sentit eren diametralment diferents ja que s'ajustaven al nou ordre instaurat arran del procés d'hegemonia burgesa. Així enfront dels valors, jerarquies i estructura social característics de l'Antic Règim, els quals atorgaven a l'església el control i la possessió de la institució museal i dels béns que acollia, la instauració del museu modern va suposar un deslliurament del tutelatge i dels dogmes religiosos per passar a representar la comunitat de ciutadans.

Aquesta característica determinant dels museus moderns no es dona, ara com ara, al Museu d'Art de Girona, ni tan sols en allò que té a veure amb les seves exposicions temporals o en les voluntaristes aproximacions a la contemporaneïtat artística, ja que els efectes derivats de la seva pertinença eclesiàstica en mediatitzen, directament

o indirecta, la dinàmica. I ja no cal parlar de la distància existent envers els nous models generats arran del trànsit cap a la postmodernitat, que han suposat transformacions inèdites en el caràcter i la funció de la institució.

Si fem aquesta constatació no és amb l'ànim de criticar l'actitud del bisbat, ja que ha jugat un paper de suplència que cal valorar adequadament, ni els quadres tècnics del museu, que han mostrat la seva eficiència i el seu desig d'obertura, sinó més aviat la desídia dels polítics responsables, mancats de voluntat per modificar un estat evident de dessincronia històrica. Aquesta situació fa que l'únic mu-

seu d'art de la ciutat respongui, en bona mesura, a una concepció de fons que, en rigor, caldria qualificar de premoderna, malgrat l'ús d'estratègies i recursos actualitzats. La insostenibilitat d'aquest fet se'ns farà més evident si pensem que si s'apliqués aquest model museístic a l'àmbit de l'ensenyament ens trobaríem sense escola pública i amb només escola privada concertada, investida, a més, del dret d'admissió.

Aquesta realitat subjacent es veu mantenint de temps i sembla que tothom ha tendit a obviar-la. Una situació que, a la pràctica, impossibilita que certs plantejaments artístics d'interès puguin trobar aco-

L'únic museu d'art de la ciutat té una concepció de fons que en rigor cal qualificar de premoderna

Fins i tot l'exposició d'un autor materialista com Enric Marquès té un apartat que es diu «De la pell a l'ànima»

llida en aquesta institució, que, d'altra banda, no ho oblidéssim pas, s'alimenta de fons públics. Per exemple, pràcticament cap de les excel·lents i revulsives exposicions que s'han celebrat al recentment creat Espai d'Art Contemporani de Castelló de la Plana, una iniciati-

dels temes de les grans exposicions anuals que s'hi vénen celebrant, o la perspectiva diguem-ne intimista, culturalista i idealitzadora que, en general, les ha caracteritzat. O, més concretament, el fet que una mostra inspirada en Virginia Woolf, una dona que va saber trencar tabús sexistes, refusés explícitament incloure enfocaments feministes. O la caracterització espiritualista amb què tendeixen a presentar-se les més diverses manifestacions artístiques, d'*Agustí Pera Planells: l'ànima a La cambra pròpia*, entesa significativament com el *refugi on es detura l'ànima*. Fins i tot l'exposició d'un autor explícitament materialista com Enric Marquès arriba a tenir un apartat que es diu *De la pell a l'ànima*.

Aquesta retòrica idealista es retroba en altres iniciatives vehiculades des d'institucions gironines varies que, en els darrers temps, vénen emfasitzant, d'una manera monològicament persistent, la referència «transcendental», títols d'exposicions com *la presó de l'ànima o els jardins de l'ànima* il·lustren aquesta orientació. O, en fi, el text de presentació d'una mostra col·lectiva d'obres contemporànies assumia que l'art deixa «entreveure la breu i levitant imatge de l'eternitat», una lectura que ni tan sols s'adeia a les intencions de la majoria d'autors representats.

Aquesta mena d'òptiques neoromàntiques, que tendeixen a obviar el caràcter de l'art com a pràctica material específica, les seves imbricacions sociopolítiques o el seu vessant cognitiu, poden entendre's com un refugi compensatori davant de les problemàtiques i els conflictes reals que es donen a les nostres societats. És ben significatiu que, ara que els corrents creatius més vius s'esforcen per obrir-se al món i s'interroguen sobre la construcció de les identitats, dels cossos o dels discursos, i que els plantejaments de base progressista entenen els museus com a espais dialògics de contestació i negociació cultural, des de determinats sectors es propugnin noves formes de misticisme contemplatiu i es mantinguin, acríticament i rutinària, estructures obsoletes que, per la seva conformació i funcionament, actuen com a instruments d'exclusió.

va modèlica del govern valencià, seria assumible pel Museu d'Art de Girona a causa de les temàtiques presentades i del punt de vista adoptat. Un fet que, entre altres coses, evidencia que en el terreny de les polítiques artístiques el retard del conservadorisme nostrat es troba a anys llum fins i tot de la dreta espanyola.

I, a banda de tot allò que no s'ha fet, ni es farà, al Museu d'Art, caldria preguntar-se per l'orientació ideològica d'allò que s'ha fet. És a dir, fins a quin punt el model desfasat en què s'apuntala ha condicionat, ni que sigui inconscientment, el caràcter de les intervencions dels artistes convidats, la tria